א האיר א) מזרח מתיר והא דריש לקיש לאו בפירוש איתמר ב) אלא מכללא איתמר ג דתנן ב אין מביאין ג) מנחת בכורים ומנחת בהמה קודם לעומר ו) (דבעינן ממשקה ישראל) ואם הביא פסול קודם לשתי הלחם לא יביא ה) (משום דאיקרו בכורים) ואם הביא כשר ואמר רבי יצחק אמר ריש לקיש לא שנו אלא בארבעה עשר ובחמשה עשר אבל בששה עשר אם הביא כשר ו) (וקשיא לי ליהוו כמחוסר זמן) אלמא קסבר האיר המזרח מתיר ורבא אמר ג מנחת העומר שקמצה שלא לשמה כשירה ושיריה נאכלין ואינה צריכה מנחת העומר אחרת להתירה ד שאין מחשבה ז) מועלת אלא במי שראוי לעבודה ובדבר הראוי לעבודה ח) ובמקום הראוי לעבודה ט) במי שראוי לעבודה לאפוקי כהן בעל מום ובדבר הראוי לעבודה לאפוקי מנחת העומר דלא חזיא דחדוש הוא ובמקום הראוי לעבודה לאפוקי נפגם המזבח: ט ת"ר כשהוא אומר י מן הבקר למטה שאין ת"ל ה אלא להוציא את הטרפה והלא דין הוא ומה בעל מום שמותרת להדיוט אסורה לגבוה טריפה שאסורה להדיוט אין דין שאסורה לגבוה חלב ודם יוכיחו שאסורין להדיוט ומותרין לגבוה מה לחלב ודם שכן באין מכלל היתר תאמר בטריפה שכולה אסורה י) ולא תהא מותרת לגבוה מליקה תוכיח שכולה איסור ואסורה להדיוט ומותרת לגבוה מה למליקה שכן קדושתה אוסרתה י (בשעת קדושתה למזבח היא נאסרה להדיוט דהיינו מליקתה אבל קודם לכן לא נאסרה להדיוט) מה שאין כן בטריפה שאין קדושתה אוסרתה ואם השבתה כשהוא אומר מן הבקר למטה שאין ת"ל להוציא את הטריפה יא) מה אם השבתה כ (סי' רקיח מר ארא לששי"ה) אמר רב משום דאיכא למימר מנחת העומר תוכיח שאסורה להדיוט ומותרת לגבוה מה למנחת העומר שכן מתרת חדש יב) בשביעית יג) שביעית נמי שכן מתרת ספיחין בשביעית כר' עקיבא ל דאמר ספיחין ו אסורים בשביעית אמר ליה רב אחא בר יד) אבא לרב אשי לרבי עקיבא נמי לפרוך מה למנחת העומר שכן מתרת טו) חדש בחוצה לארץ ואפילו למ"ד חדש בחו"ל לאו דאורייתא שכן באה להתיר לאו שבתוכה א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא טז) א"ה טריפה נמי תקריב ותתיר לאו שבתוכה אלא פריך הכי מה למנחת העומר מ שכן יז) מצותה בכך ריש לקיש אמר משום דאיכא למימר מפטם הקטרת יוכיח שאסור להדיוט ומותר לגבוה מפטם גברא הוא אלא פטום הקטרת יוכיח שאסור להדיוט ומותר לגבוה מה לפטום הקטרת שכן מצותו בכך מר בריה דרבינא אמר משום דאיכא למימר שבת תוכיח שאסורה להדיוט ומותרת לגבוה מה לשבת שכן הותרה מכללה אצל הדיוט במילה אטו מילה צורך הדיוט הוא מילה מצוה היא אלא מה לשבת שכן מצותה בכך רב אדא בר אבא אמר משום דאיכא למימר כלאים תוכיח שאסורין להדיוט ומותרין לגבוה מה לכלאים שכן הותרו מכללן אצל הדיוט בציצית אטו ציצית צורך הדיוט היא מצוה היא אלא

מה

האיר מורה די"ו בניסן מתיר החדש דכתיב (ויקרא כג) עד עצם ומתרגמינן עד כברן וכברן היינו מרלית היום דכתיב (שמות כח) תרשיש שוהם ישפה מתרגמינן י) כרום ימא שמראיתו דומה לים. והאי דאין שיריה נאכלין דמצוה להמתין עד הבאת העומר כדפרכינן לריש לקיש כפ' רבי ישמעאל (לקמן ד' סח.) והא כתיב ס) עד הביאכם ומשני למצוה: **אין מביאין** יח] **מנחת ביכורים ומנחת בהמה.** היינו מנחת נסכים: **קודם** יט] **לשתי הלחם לא יביא.** דאמרינן בת"כ ע) קרבן ראשית (ויקרא ב) שיהא ראשית לכל המנחות ומנין אף לביכורים ת"ל פ) בכורי קציר חטים כ]: **ואם הביא כשר.** טעמא מפרש בפ' ר' ישמעאל (ג"ז שם): כא] **במי שראוי לעבודה.** למעוטי אחד מן הפסולים: כב] **ובדבר הראוי לעבודה.** כגון מנחת חטין אבל מנחת העומר של שעורים כג] אינה ראויה אלא לעבודה זו בלבד להתיר ולא משום קרבן אתיא. ואי משום מנחת סוטה כד] לאו ראויה היא דמנחת סוטה קמח ושל עומר גרש ועוד דלאו עבודה היא לברר עון קאתיא והאי דפסלה מחשבה צ) במנחת קנאות משום דרחמנא קרייה חטאת: **פגימת** המזבח מההיא קרא נפקא וזבחת עליו את עולותיך (שמות כ) בזמן שהוא שלם כתיב עליו כולו במשמע במסכת זבחים בפרק קדשי קדשים (דף נט.) ואם פיגל בקומץ בשעת פגימת המזבח לאו פיגול הוא ואם יתקן המזבח באותו היום יקטירנו: **מן הבקר למטה.** דאם עולה קרבנו מן הבקר. בקרא דלעיל דרשינן ו) מן הבהמה להוציא הרובע והנרבע מן הבקר להוציא הנעבד ומן הצאן להוציא את המוקצה כשהוא אומר מן הבקר למטה כו': **והלא דין הוא.** דטריפה לא תקרב ולמה לי קרא: **מכלל היתר.** ק) שכל שאר כה] הבהמות מותרות להדיוט: **שכן קדושתה אוסרתה.** בדבר שהוא קדוש לגבוה דהיינו מליקה בה נאסרת להדיוט אבל טריפה אינה קדושה משום טריפות ואכתי קרא למה לי: כו] **מה אם השבתה.** הא איכא מולית מן הדין כז] שהם מותרות: **מה למנחת העומר שכן.** מרובה מצותה דמתרת חדש תאמר בטריפה כח]: **ספיחין אסורין.** כט] קדושת שביעית נוהגת בהו ומייבין בביעור משנה שעברה דהא כלה לחיה שבשדה הילכך אין העומר מתירן ל] ר) והא נתבערו כולן: **ספיחין אסורים.** לא] מן הביעור ואילך דיליף ש) מהן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו ת) וכי מאחר שאין זורעים מהיכא אוספים לימד על הספיחים שהן אסורים וביעור לב] משתרד רביעה שנייה דהויא לה כלה לחיה שבשדה כדתניא עד מתי נהנין ושורפין בתבן וקש של שביעית משתרד רביעה שניה במסכת תענית (דף ו:) הילכך לרבי עקיבא איצטריכא קרא להוציא טריפה: **ואפילו למ"ד.** במסכת קדושין בסוף פ"ק (דף לח.): **חדש בחו"ל לאו דאורייתא.** ולא חשיב ליה היתר אפילו הכי יש בה רבותא דמתרת לאו שבתוכה לאו דלחם וקלי וכרמל לא תאכלו א) שבתוך מנחה עצמה מתרת אפי' לר' עקיבא שאם נאכלו שיריס לא יעבור האוכלן משום חדש אלא משום שביעית תאמר בטריפה שאינה מתרת כלוס ולמה לי קרא: **א"ל רב אחא כו'.** דילמא להכי איצטריך קרא סד"א טריפה נמי תקרב כמנחת העומר להתיר לאו שבתוכה שהאוכלה לא יעבור משום טריפה לא תאכל: **שכן מלוחה בכך.** שאי אפשר להביא מן הישן שאין חדש מותר בענין אחר תאמר בטריפה שאפשר להביא כשירה: **גברא הוא.** ומאי מותר לגבוה איכא: שבת מותרת לגבוה להקריב תמידין ומוספין: **שכן מלוחה בכך.** שאי אפשר להקריב תמידין ומוספין אלא בו ביום אבל טריפה אפשר בכשירה:

האיר המזרח מתיר. וא"ת נהי דמתיר הלאו עשה מיהא איכא כדמוכח לקמן בפרק רבי ישמעאל (דף סח. ושם) דעד הביאכם את קרבן אלהיכם למצוה ב) ומיהו קשיא בהא שמעתא גופא דפריך מתקנת רבן יוחנן בן זכאי ואי ס"ד מצוה משום מצוה ליקו וליגזור מאי קושיא אמאי לא נגזור משום עשה אפילו באיסור הבנה דרבנן אשכחן בפ"ק דבילה (דף ה:) דגזרינן שמא יבנה בית המקדש לפיכך נראה דליתו אלא מצוה מן המובחר בעלמא ואפילו עשה ליכא: **במי** שראוי לעבודה. לאע"פ לג] ג) שהכהן נפסל או כשקיבלו פסולין וזרקו את דמו או שנפגם המזבח ס"ד דמהניא מחשבה לקובעו בפגול כדאשכחן גבי יוצא בסוף פירקין: **ובדבר** הראוי לעבודה. פירש בקונטרס כגון מנחת ד) חוטא לאפוקי מנחת העומר של שעורים דאינה ראויה אלא לעבודה זו בלבד וקשיא דא"כ מנחת קנאות לא תיפסל שלא לשמה ונראה לפרש דמסיק מנחת העומר דבר שאין ראוי לעבודה משום דאפילו לגבוה אסור להקריב חדש קודם העומר ולפירוש הקונטרס יש קצת לדחוק דכמנחת העומר דלא שייך ביה שינוי בעלים דהא לציבור היא ולא פסול בה ה) (נמי) שינוי קדש כיון דלא הוי ראוי לעבודה וקונטרס תירץ דשאני מנחת לד] חוטא דחטאת קרייה רחמנא וכי תימא הרי עומר שעורין ראוי לעבודה גבי סוטה חדא דהתם קמח והכא גרש ועוד אין זה ראוי לעבודה לברר עון אתיא: **שכן** קדושתה אוסרתה. פירוש שקדושתה גורמת לה להיות ו) חלוקה ואינה מותרת בשחיטה כשאר חולין: **כרבי** עקיבא דאמר ספיחים אסורין. פירש בקונטרס לה] לאחר הביעור וקשיא לר"ת דבהא רבנן מודו דכלה לחיה שבשדה כלה לבהמתך שבבית ועוד דרבי עקיבא דריש לה בפ' מקום שנהגו (פסחים דף נא:) מקרא דהן לא נזרע ולא נאסוף ז) ואילו לאחר ביעור נפקא לן מלבהמתך ולחיה ועוד דבשעת העומר לא היה ביעור שאדרבה אז התבואה במילואה ואינה כלה לחיה שבשדה עד סנה מ' בימות החורף במרחשון וכפרק מקום שנהגו (ג"ז שם) פירשתי: **שכן** באה להתיר לאו שבתוכה. פירש בקונטרס שלא יעבור בה האוכל שירי העומר משום לאו דחדש לו] אלא משום שביעית וזהו תימה אם לא יתיר עומר איסור שביעית איקרי כאן ממשקה ישראל ועוד מאי קפריך טריפה נמי תיקרב לז] להתרת לאו שבתוכה שיאכלו הקרבן של טריפה והלא אינו מתיר איסור שביעית ולמה יתיר איסור לח] טריפה:

מה

עין משפט נר מצוה

כג א [מיי' פ"י מהל' מאכלות אסורות הל' כ]:
כד ב מיי' פ"ג מהל' ביכורים הל"ו ופ"ו מהל' תמידין הלכה יח [ופי"ב מהלכות איסורי מזבח הלכה טו]:
כה ג מיי' פי"ד מהל' פסוה"מ הל"ג:
כו ד מיי' שם הלכ"ג [ד]:
כז ה מיי' פ"ג מהל' איסורי מזבח הל"י:
כח ו מיי' פ"ד מהל' שמיטה הל"ג:

◆

שיטה מקובצת

א] האיר המזרח. גליון פי' דכתיב עד עצם עד ולא עד בכלל. הרגמ"ה עיין רש"י לקמן דף ס"ח ע"א: והא דריש לקיש כו'. אמר מורי דאמילתא דלעיל קאי דמנחת העומר שנקמצה שלא לשמה כשירה והא מייתי שפיר אבל אי אפשר לומר דקאי אברייתא דהאיר המזרח מתיר דמהא לא הוה מייתי שפיר דאיכא למימר דטעמא משום דאין מחוסר זמן לבו ביום ולי נראה דע"כ טעמיה דר"ל משום דהאיר דטעמא דאין מחוסר זמן לבו ביום טעמא פריכא הוא. נראה לי ברוך: ב] אלא מכללא אתמר. דהיכא דקמצה שלא לשמה כשרה והטעם ע"כ כדמסיק לעיל משום טעמא דהאיר המזרח מתיר אבל לא מייתי ראיה הכא דטעמא משום האיר המזרח מתיר דילמא טעמא הוי משום דאין מחוסר זמן לבו ביום. תו"ח: ג] מנחות ובכורים. גליון. ובכורים שום פרי חדש קודם לשתי הלחם לא יביא למקדש מחדש א) העומר במדינה. ושתי הלחם במקדש. הרגמ"ה: ו] תיבות ודבעינן ממשקה ישראל נמחק: ה] תיבות משום דאיקרו בכורים נמחק: ו] תיבות וקשיא לי להוו כמחוסר זמן נמחק: ז] עיין בהשמטות שבסוף המסכת: ח] ובמקום הראוי לעבודה. לאפוקי נפגם המזבח דאמרי' מזבח שנפגם כל הזבחים שנזבחו עליו פסולים דכתיב וזבחת עליו בזמן שהוא שלם וכו' ותימה מאי נפקא מינה במחשבה והלא בלאו הכי מפסלא כיון שנעשית על מזבח שנפגם כדפי' וי"ל דנפקא מינה במחשבת פיגול לענין כרת עי"ל דהיינו דוקא במילי דזביחה והכי כתיב קרא וזבחת עליו אבל במילי דהקטרה כמו מנחה ודאי לא מפסל במזבח שנפגם כדאמר בזבחים פ' קדשי קדשים מזבח שנעקר מקטירין עליו קטורת במקומו. תו"ח: וז"ל תוספות אחרות אע"ג דנפגם המזבח פסול בלא מחשבה וי"ל דדוקא זבחים אבל מנחות לא כדאיתא בפ' קדשי קדשים מזבח שנעקר מקטירין עליו קטורת במקומו ע"כ: גליון לאפוקי נפגם המזבח שאם ב) חשב להקטיר קומץ על גבי מזבח פגום שנתמעט בבזל של מלח שלא לשמו לכשיתקן המזבח חוזר ומקטירו לשמו. הרגמ"ה: ט] מתיבות במי שראוי לעבודה כו' עד לאפוקי נפגם המזבח נמחק: י] שכולה אסורה מליקה תוכיח שכולה אסורה ומותרת לגבוה מה למליקה שכן קדושתה אוסרתה ואם השבתה כו' והשאר נמחק: יא] מאי אם: יב] בשביעית. עומר של שנה שביעית יוכיח שאין חדש ואין מתיר כלום ואסור להדיוט ומותר לגבוה. הרגמ"ה: יג] תיבות שביעית נמי נמחק: שכן מתרת ספיחין בשביעית. ה"ה דהוה מצי למימר שכן מתרת חדש בתבואה שהביאה שליש קודם ראש השנה: יד] בר רבא: טו] מתרת בשביעית חדש: טז] תיבות אי הכי בס"א אינו ונמחק: יז] מצותה בכך עיין תוס' לקמן דף פ"ד ע"א: יח] מביאין מנחות ובכורים: יט] קודם לעומר. דעומר מתיר במדינה ושתי הלחם במקדש: כ] חטים. וכתיב וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה: כא] ג)במי שראוי לעבודה. למעוטי אם שחט ישראל או אחד מן הפסולין וחשב עליו לפגל לא פסלוה במחשבה.

מסורת הש"ס

א) לקמן סח., ב) [ברכות ט. וש"נ], ג) לקמן סח:, ד) נ"ל מנחות ובכורים. נ"ק, ה) רש"ק מ"ה, ו) רש"ק מ"ז, ז) פי"א ל"ב, ח) [זבחים טו:], ט) תמורה כט., י) רש"ק מ"ו, כ) רש"ק מ"ח, ל) פסחים נא:, מ) [חולין לג:], נ) ומתרגמינן. נ"ק, ס) [ויקרא כג], ע) [ויקרא פרשה יג], פ) [שמות לד], צ) נ"ק מ:, ק) דכל שאר הבהמה. נ"ק, ר) נ"ל דהא נתבערו כולן וספיחים אסורים כו' והד"א. נ"ק, ש) [פסחים נא:], ת) [ויקרא כה], א) [ויקרא כה], ב) נ"ל יעיד קשיא. נ"ק, ג) פי"א שהקרבן נפסל כשקבלו פסולין. נ"ק, יד"ל דבעי כשלאת כשר מן הרלאת פסול אפי' ס"ד לפסול, ד) נ"ל חטים. נ"ק, ה) פי"א ל"ג, ו) נ"ל חלוקה, ז) ואי. נ"ק.

◆

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם אדם כי יקריב מכם קרבן ליהוה מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם: ויקרא א ב

◆

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ובדבר הראוי לעבודה כו' במנחת קנאות משום דרחמנא קרי' חטאת. תמוה לי הא מנחת קנאות לא איקרי כלל חטאת (וכתוספות שעתיקו דשאני מנחת חוטא יע"ש הוא ול"ל קנאות הא חוטא יע"ש היא ול"ל קנאות דהא חוטא הוי מן חטין) ויתך מנחת חוטא איקרי חטאת וגם כזה אין פסולו משום קך אלא משום דחוטא וקנאות כמו שהיא כמבואר לעיל דף ד ע"ח ועכ"ס נאמר במנחת קנאות דאיקרי חטאת תמוה:

◆

מוסף רש"י

האיר המזרח מתיר. הנץ החמה של ט"ז אבל לנו אסור (להלן סח.). אין מביאין מנחות. מנחה סוטה ומנחת בהמה. מנחת נסכים של בהמה (להלן סח:). קודם לשתי הלחם לא יביא. מנחות משום דגבי שתי הלחם כתיב מנחה חדשה שהיא חדשה לכל המנחות והביכורים כדמפרש בפרק כל קרבנות (להלן סח:). כשהוא אומר מן הבקר למטה. דבקרא לעיל כתיב מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן ולמטה כתיב אם עולה קרבנו מן הבקר. שאין ת"ל שאינו צריך לכלום דהא כתיב מן הבקר לעיל, אלא דלמטה ודאי להוציא את הטרפה וקמה לנעבד אלמא אתא קרא לנדרשה (תמורה כח.). כר' עקיבא דאמר ספיחין אסורים בשביעית. לר' עקיבא למה נאמר ולא נאסוף מאחר שאין אנו זורעים מה יאספו לימד על ספיחים שאסורים יהי"ק הן לא נזרע והגדילין מאליהן לא נאסוף (פסחים נא.)

◆

שיטה מקובצת (המשך)

הדין הרי לך מקרא מן התורה שאסור והס"ד ומה"ד מאי אם השבתה הא: כו] הדין להתיר טריפה לעבודה והס"ד: כח] בטריפה שאינה מתרת כלום הס"ד: כט] אסורין. תורת שביעית נוהגת בהו וחייבין בביעור מתוכה ה) שעברה דהא: ל] מתירן. דהא: לא] מזמן הביעור ואילך דיליף מהאי קרא הן לא נזרע: לב] וביעור התבואה שהן אסורין משתרד: לג] שהקרבן נפסל כשקבלו פסולין וזרקו את דמו (נמחק קצת ונ"ל שצ"ל) [ולמה לן מחשבה וי"ל דאי לאו משום מחשבה משום קבלה] (פסולים לא היה) פסול דאפשר שיחזור הכשר ויקבל. תוספות אחרות: לד] מנחת חוטא גליון ול"נ דלעיל אמרי' בשלמא מנחה חוטא כו'. תו"ח: לה] עיין בהשמטות שבסוף המסכת: לו] דחדש. ולכן פר בן פרלא

הרגמ"ה גליון: כב] בדבר הראוי לעבודה כו' עד אתיא ואי משום מנחת סוטה לאו ראויה דלברר עון קא אתיא א"נ התם קמח והכא גרש והאי דפסלה מחשבה כו' גירסת רש"י של מהר"ם: כג] שעורים הוא: כד] סוטה. נוסחא אחרינא דאע"ג דאתיא שעורים אינה באה אלא קמח ומנחת העומר גרש ומנחת סוטה אע"ג דשעורים היא דהוי ליה דבר שאינה ראויה לעבודה דלבורר עון קא אתיא אפ"ה אתרבי בה מחשבה לפסול דהא כתיב בה היא במנחת קנאות כמו במנחת חוטא דרחמנא קרייה חטאת ובספרים אחרים נוסחא אחרינא אפ"ה פסלה בהו מחשבה והא כתוב בה היא ואתרבו לפסול מחשבה: כה] ד)הבהמות: כו] מה"ד ואם השבתה. אם תמצא תשובה להתיר טריפה מן אמר להתיר לאוין שבתוכה ולפי דבריו מנחת עומר של שביעית לא הוו שיריה נאכלין ולא נהירא דא"כ קרי כאן ממשקה ישראל אלא נראה לפרש דלאו דשביעית לא הוי בה כלל דמקרא מלא דבר הכתוב דבכל שנה ו) התיר מנחת העומר קרינן ושיריה נאכלין ואין בה כי אם לאו דחדש ואותו לא באתה להתיר. תו"ח: עוד שם והוי תימא דלא מצינו בשום מקום שיהו שירי מנחה של העומר אסורין באכילה ועוד אם כו': כז] תיקרב להתיר: כח] טריפה. לכך צריך לפרש דמתרת לאו שבתוכה להתירה לאכול השירים מכל וכל מיהו קשה דהוי ליה למימר לאוין שבתוכה:

א) נ"ל דהעומר הי' מתיר חדש במדינה ושתי הלחם במקדש. ב) היינו לגי' מנחות דף ט ע"ב דגם נפסול דפלא נאמר מהני מחשבה מעבודה לעבודה. ג) לכאורה נ"ל מתנה שעברה ואולי כוונתו לזה דאמרינן בפסחים נ"ג ע"א דאוכלין בגרוגרות עד חנוכה ע"ש. ד) נגנ"ל קונל או ארק. ה) נגנ"ל הבהמה מותרת. ו) נראה דל"ל דבכל שנה היתה מנחת העומר קריבה ושיריה נאכלין.